

OBITUARIA

TRAIAN BIȚA, NOTĂ BIO-BIBLIOGRAFICĂ
(1 mai 1934-10 iulie 2013)

„Traian Bița a crescut odată cu Pașcaniul”

Încercăm, prin aceste rânduri, să realizăm un scurt portret al unei personalități a culturii pășcănene și nu numai, cu siguranță incomplet din cauza precarității surselor de informație, deoarece Traian Bița, generos cu vestigiile trecutului, a fost extrem de modest cu sine, lăsând foarte puține știri autobiografice. Totuși, avem unele informații referitoare la această personalitate de la membrii familiei¹ și din puține surse mass-media, câteva aflate on-line², astfel încât avem convingerea că putem contura, pentru cei interesați, o imagine a personalității lui Traian Bița.

Considerăm că Traian Bița merită un astfel de demers deoarece a avut contribuții importante la cunoașterea mărturiilor arheologice din zona Pașcaniului, deși nu avea o pregătire deosebită în acest domeniu, dar mai ales la dezvoltarea numismaticii, prin adunarea unei colecții impresionante, susținerea de comunicări la sesiuni științifice și publicarea a numeroase studii și articole în reviste de specialitate, care sunt adesea citate în lucrările cercetătorilor din domeniu.

Viața. S-a născut la 1 mai 1934 în comuna Pașcani, jud. Baia, ca fiul al lui Ioan V. Bița și Elena I. Tincu, al optulea copil al familiei. Dintre aceștia, cinci copii au murit la diverse vârste și numai trei au supraviețuit. Părinții lui erau oameni simpli, muncitori, tatăl fiind maistru CFR, iar mama casnică.

---

¹ Mulțumim și pe această cale domnilor profesori Ioan Bița și Mihaela Bița, pentru amabilitatea de a ne pune la dispoziție informații despre ilustrul tată, precum și pentru facilitarea accesului la colecția arheologică și numismatică a familiei.

² Emisiunea „Dialoguri esențiale”, interviu Traian Bița, 7 februarie 2013; <https://www.youtube.com/watch?v=661E-UoRe64>, accesat la data de 06. 09. 2015.

Copilăria și-a petrecut-o la Pașcani. A început studiile în același oraș, la Școala primară CFR unde l-a avut profesor pe Constantin Ciopraga, dar, din cauza războiului s-a refugiat la Bod (jud. Brașov) și apoi la Brașov, unde a continuat studiile la Școala Primară de Stat nr. 3 și apoi doi ani la Colegiul „Andrei Șaguna”.

După război s-a întors la Pașcani și și-a continuat studiile, în iunie 1953 terminând Școala de Drumuri și Poduri (Școala Medie Tehnică) din Iași³.

Visul lui de mic copil a fost să zboare. A fost perseverent și în vara anului 1956 a urmat cursurile unei școli de pilotaj la Râmnicul Sărat, după care a obținut brevetul de pilot planorist sportiv. După armată (1958), a mai făcut un antrenament la Clinceni (București). Trebuia să mai facă un alt antrenament, dar din cauza unei probleme (fuga în străinătate a unui instructor) nu a mai putut continua această pasiune.

A avut mai multe locuri de muncă și a ocupat mai multe funcții, mai importantă fiind cea de tehnician principal la *Întreprinderea de Gospodărie Comunale* din cadrul Primăriei Pașcani, apoi, în administrația aceleiași primării, a activat ca diriginte de șantier în construcții⁴ și inspector în cadrul Serviciului de Urbanism, lui Traian Bița datorându-i-se renovarea Școlii „*Jordache Cantacuzino*”, construirea mai multor blocuri din oraș și a Castelului de Apă din Hărmănești. De menționat este, de asemenea, activitatea din cadrul Biroului de Sistematizare al Consiliului Județean Iași, precum și cea din cadrul Biroului de Urbanism de la Primăria Târgu Frumos.

Traian Bița s-a remarcat prin vehemența cu care a apărut valorile culturale ale Pașcaniului, fiind principalul critic al fostelor administrații locale pentru dărâmarea celei mai vechi instituții de învățământ din oraș,

---

³Al. Nemțanu, *Traian Bița a fost condus astăzi pe ultimul său drum*, <http://www.newspascani.com/index.php/magazin/stiri-diverse/spiritualitate/4907-traian-bi%C8%9Ba-a-fost-condus-ast%C4%83zi-pe-ultimul-s%C4%83u-drum-video>, accesat la 29.10.2015.

⁴A făcut studii de specialitate în domeniu, reușind să le încheie în 1953 cu examen de diplomă și examen de proiectare.

Școala Gimnazială Spiru Haret⁵, motiv pentru care a făcut și o plângere penală. Tot el a atras atenția că municipiul Pașcani s-a dezvoltat haotic din punct de vedere urbanistic și a cerut în mod public angajarea unui arhitect în cadrul Primăriei.

Contribuții. Cu toate că a absolvit doar studii tehnice, regretatul Traian Bița s-a apropiat, cu multă pasiune, ca un adevărat și avizat colecționar, de domeniile numismaticii⁶, arheologiei, filateliei, cărții vechi, culturii tradiționale, precum și de istoria orașului Pașcani. A fost un membru activ al Societății Numismatice Române, Secția Iași⁷, fiind unul dintre membrii fondatori ai acesteia. A colecționat monede antice, medievale, moderne și contemporane, a participat, cu cele mai valoroase piese adunate, la multe expoziții de profil și le-a studiat și publicat în reviste istorice consacrate: *Arheologia Moldovei*, *Cercetări Istorice*, *Colecționarul Român*, *Buletinul Societății Numismatice Române*⁸.

Pe lângă articolele care au văzut lumina tiparului, Traian Bița mai avea „în atelier” alte studii, unele aflate într-un stadiu avansat de tehnoredactare, care ar fi pus mai bine în lumină activitatea sa de colecționar și valorificator, pe tărâm științific, al bunurilor culturale adunate⁹.

Lista selectivă a lucrărilor¹⁰. Traian Bița a publicat numeroase articole, studii și recenzii, în special cu tematică de numismatică și

---

⁵<https://www.roportal.ro/stiri/inca-o-petitie-impotriva-demolarii-celei-mai-vechi-scoli-din-pascani-1939842.htm>, accesat la 29.10.2015.

⁶A început să colecționeze monede din anul 1975 (vezi C. Calimah, *Stăpînul comorii. Traian Bița este un colecționar împătimit de monede rare*, în Monitorul de Neamț și Roman, 11 octombrie 2005 (<http://www.mont.ro/stiri/?editia=20051011&pagina=18&articol=551>).

⁷<http://www.snr-1903.ro/bsnr/1948-1972/arhiva/diverse.pdf>.

⁸A. Cumpătescu, *Istoricul Secțiunii Iași a S.N.R* (http://www.doctorcoins.ro/detalii_prezentare.php?clasa=ofspec&of_id=410); Transylvanian Numismatics Forum, <http://forum.transylvanian-numismatics.com/viewtopic.php?f=21&t=9362>, accesat 26.10.2015.

⁹*Obiecte premonetare și monedă antică din colecția Traian Bița*, manuscris.

¹⁰Nu avem pretenția că am putut să cuprindem toate articolele, studiile, recenziile semnate de Traian Bița, însă ne-am străduit să facem o listă a celor mai importante.

arheologie în reviste de specialitate din țară. O listă cronologică, probabil incompletă, a acestora redăm în aceste rânduri:

1. *Monede medievale moldovenești din secolul al XIV-lea descoperite la Scobinți (jud. Iași)*, în *Buletinul Societății Numismatice Române*, LXX-LXXIV/1976-1980, 1981, p. 124-128.
2. *O fibulă digitată de la Pașcani-Fântânele*, în *Arheologia Moldovei*, X, 1985, p. 99-100.
3. *Opinii privind emisiunile monetare din timpul lui Alexandrel (Alexandru al II-lea, 1449, 1452, 1454, 1455)*, în *Buletinul Societății Numismatice Române*, LXXVII-LXXIX/1983-1985, 1986, 131-133, p. 291-296.
4. *Când a devenit capul de bour stemă a Moldovei?*, în *Arheologia Moldovei*, XX, 1997, p. 187-202.
5. *Monede medievale moldovenești emise la Cetatea Albă*, în *Memoria Antiquitatis*, XXI, 1997, p. 317-335.
6. *Observații privind monedele tip comun muntean atribuite lui Mircea cel Bătrân*, în *Cercetări Istorice*, S. N., XVIII-XX/1999-2001, 2002, p. 169-181.
7. „*Bokdan et filiis suis*”, în *Cercetări istorice*, S. N., XXI-XXIII/2002-2004, 2007, p. 291-298.
8. *O monedă emisă în timpul domniei lui Alexandru cel Bun, descoperită în satul Heci, comuna Lespezi, jud. Iași*, în *Cercetări numismatice*, XIV, 2008, p. 405-408.
9. *A bătut Basarab I monedă? Observații privind monedele tip comun muntean atribuite lui Mircea cel Bătrân*, în *Colecționarul român*, nr. 4, seria II, 2009, p. 23.
10. *Despre acceaua lui Ion Vodă (1573)*, în *Ion Neculce. Buletinul Muzeului de Istorie a Moldovei*, XIX, 2013, p. 303-312.

Diplome, premii și titluri obținute. A deținut calitatea de membru fondator al Secției Iași a Societății Numismatice Române (S.N.R.) și, datorită contribuției pe care a avut-o la dezvoltarea numismaticii din România, a primit numeroase premii, diplome și distincții, dintre care amintim aici:

- 1985: Diploma, premiul EX EQVO, pentru exponatul „Numismatică”, Secția Bârlad a S.N.R.
- 1987: Diplomă, locul I, pentru exponatul „Moneda pământului nostru”, al IV-lea Simpozion Național de Numismatică Botoșani

- 1987: Diplomă jubiliară cu ocazia împlinirii a 5 ani a Secției numismatice Botoșani
- 2007: Diplomă de participare la Simpozionul „Memoria culturală a Pașcanilor”
- 2007: Diplomă jubiliară cu ocazia împlinirii a 25 ani de activitate numismatică la Botoșani
- 2007: Diploma Latinității pentru realizarea expozițiilor *Circulația monetară în Dacia, înainte și după ocupația romană și Latinitatea în emisiuni monetare-bancnote- și în emisiunile filatelice*
- 2010: Diplomă de Onoare pentru întreaga activitate în cadrul Secției Bârlad a S.N.R.

* * *

Multe dintre descoperirile arheologice înregistrate de Traian Bița în zona cursului mijlociu al văii Siretului au fost incluse și în vocile *Repertoriului arheologic al județului Iași*¹¹, publicat în deceniul nouă al secolului trecut. De asemenea, a publicat diverse materiale în reviste de specialitate, principalele direcții de cercetare fiind numismatica, evul mediu românesc, dar și arheologia, dl. Bița contribuind la dezvoltarea hărții arheologice a zonei.

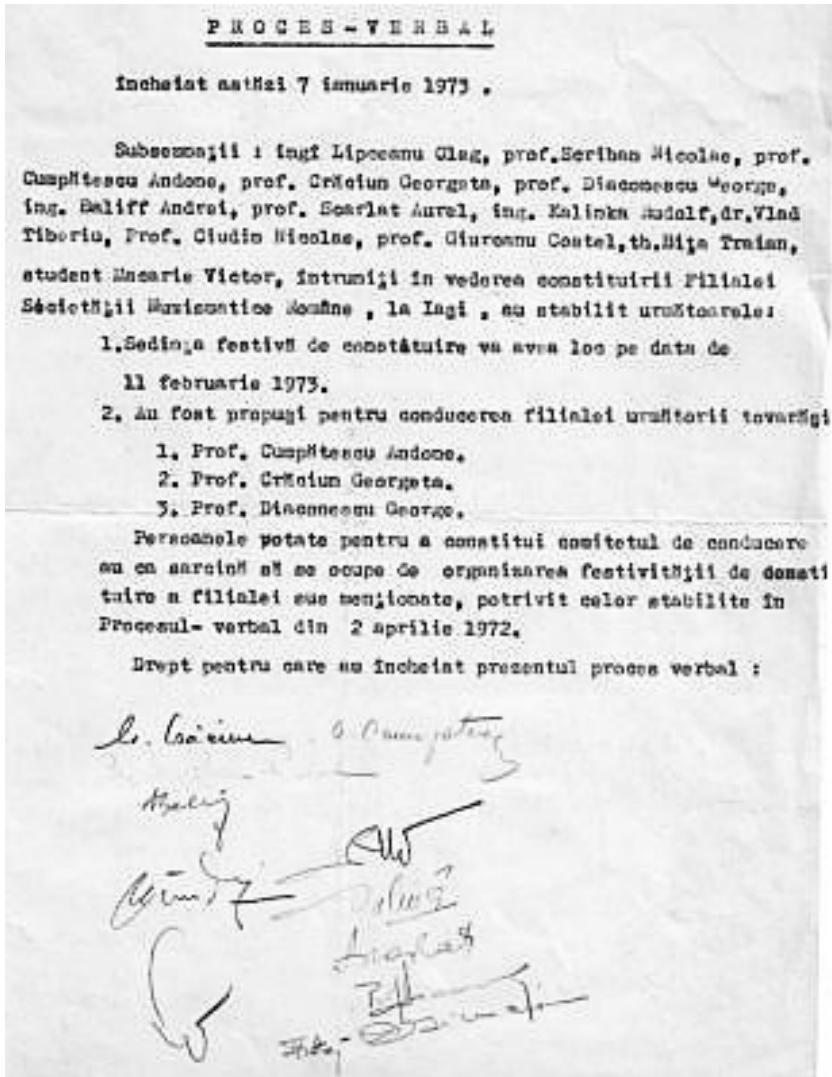
Traian Bița va rămâne în memoria pășcănenilor pentru colecțiile sale de numismatică, dar și pentru piese arheologice de mare valoare științifică, pe care a reușit să le salveze de la distrugere¹².

Sergiu-Constantin ENEA
Dumitru BOGHIAN
Vasile DIACONU

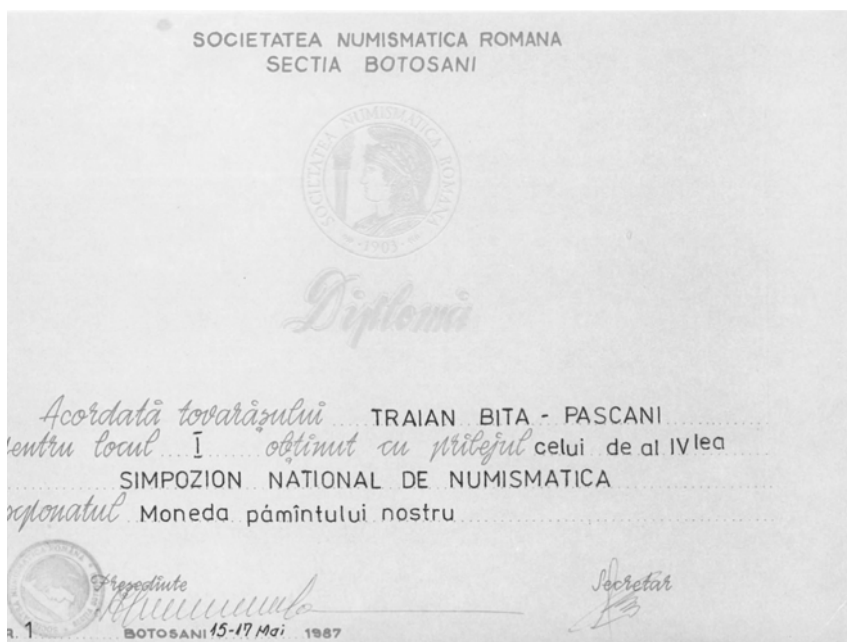
---

¹¹V. Chirica, M. Tanasachi, *Repertoriul arheologic al județului Iași*, Iași, vol. I, 1984; vol. II, 1985.

¹²Prezentul material face parte dintr-un proiect mai amplu de valorificare științifică a colecțiilor domnului Traian Bița, puse la dispoziție cu amabilitate de Ioan Bița și Mihaela Bița.

Proces verbal de constituire a Societății Numismatice Române, filiala Iași
 (apud A. Cumpătescu, *Istoricul Secțiunii Iași a S.N.R.*,
http://www.doctorcoins.ro/detalii_prezentare.php?clasa=ofspec&of_id=410)

Diplome obținute de-a lungul timpului de Traian Bița (arhiva familiei)

SOCIETATEA NUMISMATICĂ
ROMÂNĂ
Secția BĂRLAD

**DIPLOMĂ
JUBILIARĂ**

Se acordă domnului **Biță Traian**,
diploma de onoare
pentru întreaga activitate în cadrul Secției
Bărlad a Societății Numismatice Române cu
prilejul jubileului de 25 de ani de la înființare.

Președintele secției,
Prof. Giurcanu C.

Monedă Hatria, tipul cu Apolon
Tezaurul Fedrești, Jud. Vaslui

SOCIETATEA DE NUMISMATICĂ
ROMÂNĂ
Secția BĂRLAD

DIPLOMA

SE ACORDĂ DOMNULUI BIȚA TRĂIAN
DIN Pașcani PREMIUL EX EQVO
PENTRU EXPONATUL DE Numismatică
INTITULAT Semne monetare-documente în evoluția
istorică a României

Diplome obținute de-a lungul timpului de Traian Biță (arhiva familiei)

Traian Bița la terminarea
Școlii de Drumuri Poduri Iași
(iunie 1953, arhiva familiei)

Traian Bița și câteva piese din
colecție (arhiva familiei)

Traian Bița și protopopul Florin Țuscanu (octombrie 2005)

Traian Bița și câțiva participanți la o sesiune numismatică
(arhiva familiei)